

رسول والامقام به وسیله فرشته صاحب قدر نازل گردید. شیئی است که مقدر شده قرآن در آن نازل گردد.

شب قدر در قرآن

عنوان یاد شده در قرآن کریم به کار رفته و بر اساس مفاد برخی آیات و روایات متعدد در ماه رمضان واقع است و نیز خارج از سه شب نوزده، بیست و یک و بیست و سوم این ماه نیست؛ لیکن در تعیین آن از میان سه شب، به سبب اختلاف روایات، اختلاف است .

شب قدر در کلمات فقها

اکثر فقها شب بیست و سوم را شب قدر دانسته اند. برخی نیز هر سه شب را از مراتب شب قدر شمرده و گفته اند: هر یک از این سه شب به جهت تأثیر آن در سرنوشت انسان، شب قدر محسوب می شود .
در روایتی از امام صادق (علیه السلام) آمده است: «شب نوزدهم، شب تقدیر (اندازه گیری کردن)، شب بیست و یکم، شب استوار ساختن (آنچه تقدیر شده) و شب بیست و سوم، شب امضا (نسبت به آنچه مستحکم شده) می باشد .»

عظمت و اهمیت شب قدر

در مورد اهمیت شب قدر همین قدر بس که خداوند سوره ای در خصوص این شب نازل فرموده و در این سوره خطاب به پیامبرش می فرماید: «وما ادريک ما لیلۃ القدر؛

و تو چه می دانی که شب قدر چیست؟

ویژگی های شب قدر

از جمله ویژگی های این شب اختصاص داشتن آن به امام زمان (عجل الله فرجه الشريف) است. در تفسیر قمی در ذیل آیه ذیل «تنزل الملائکة والروح فیها» چنین آمده است: ملائکة و روح القدس بر امام زمان (عجل الله فرجه الشريف) فرود می آیند و هر آنچه از وقایعی که ثبت کرده اند، به ایشان تقدیم می کنند.

معنای شب قدر

شب قدر به یکی از شبهای ماه رمضان گفته می شود. برای «قدر» معانی چندی ذکر شده است که می تواند وجه تسمیه شب قدر باشد که از میان این معانی، معنی اول از همه مناسب تر و معروف تر است:

۱- قدر به معنای اندازه و مقدار است. همانطور که در قرآن کریم آمده است: «قد جعل الله لکل شیء قدرا؛

خداوند برای هر چیزی اندازه ای تعیین کرده است .» آنچه از روایات و آیات برمی آید این است که شب قدر را از این رو قدر نامند که جمیع مقدرات بندگان در تمام سال در آن شب تعیین می شود. همچنین خداوند می فرماید: «انا انزلناه فی لیلۃ مبارکة انا کنا منذرین فیها یفرق کل امر حکیم؛

ما قرآن را در شبی پربرکت نازل کردیم. ما همواره انذار کننده بودیم. در آن شب که هر امری بر اساس حکمت خداوندی تدبیر، تعیین و جدا می گردد». مطابق این معنا شب قدر مختص به یک شب در یک سال مشخص نیست، بلکه در هر سال شب قدری وجود دارد.

۲- شب قدر یعنی شب بزرگ و با عظمت؛ در قرآن کریم قدر به معنی منزلت و بزرگی خدا است .
«ما قدروا الله حق قدره؛

آنان عظمت خدا را نشناختند».

۳- قدر به معنای تنگی نیز آمده است؛ «ومن قدر علیه رزقه فلیتفق مما آتاه الله؛

و آن ها که تنگ دستند، از آنچه که خدا به آن ها داده انفاق نمایند».

۴- قدر به معنی با ارزش و پر قیمت؛ کسی که این شب را احیاء بخشد، صاحب قدر و مقام و منزلت می شود. شیئی است که قرآن با تمام قدر و منزلتش بر

شب قدر یکی از شبهای با فضیلت است که اعمال عبادی آن در فقه بحث شده است. یکی از الطاف و موهبت های ویژه خداوند در ماه رمضان شب قدر است. چنانکه پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرموده اند: «خداوند از روزها، جمعه و از ماهها، ماه رمضان و از شبها، شب قدر را برای خود اختیار کرده است»

شب قدر اوج معنویت و عبادت ماه مبارک رمضان است. شبی که قرآن؛ کلام خداوند در آن نازل شده است و مقدرات زندگی بشر تا شب قدر آینده در آن تعیین می شود. امام صادق (علیه السلام) در این باره می فرمایند: «ابتدای سال، شب قدر است، در آن شب آنچه از این سال تا سال آینده انجام خواهد گرفت، نوشته می شود»

شب قدر در آیین روایات

شب قدر شب تجلی میعاد انسان با خداوند و از خود جدا شدن و غرق در دریای رحمت و محبت و مهربانی خدا شدن است.

در روایات اهل بیت (علیه السلام) آمده است: فرشتگان در شب قدر فرود آمده و در زمین پخش می شوند، بر مجالس مؤمنین گذشته بر آنان سلام کرده و برای دعای آنان آمین می گویند، تا آنگاه که سپیده دم طلوع کند و در این شب دعای کسی رد نمی شود، مگر دعای عاق والدین، قطع کننده رحم، کسی که شراب بنوشد و کسی که دشمنی مومنی در دلش باشد.

آنگاه خداوند بدون فاصله به عظمت و بزرگی آن شب اشاره کرده و می‌فرماید:

«ليلة القدر خير من الف شهر؛

شب قدر از هزار ماه بهتر است.»

این نوع تعبیر نشانه عظمت، منزلت و اهمیت شب قدر است که نشان می‌دهد، حتی پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) قبل از نزول این آیات به آن واقف نبوده است.

شخصی خدمت امام باقر (علیه‌السلام) عرض کرد: مراد از اینکه شب قدر بهتر از هزار ماه است، چیست؟ ایشان فرمودند: «والعمل الصالح فيها من الصلوة والزكاة وانواع الخير خير من الف شهر ليس فيها ليلة القدر» کار شایسته‌ای مانند نماز، زکات و انواع خوبی‌ها در آن شب برتر از هر کار شایسته‌ای است که در مدت هزار ماه که شب قدر در آن نیست انجام شود.

انگونه که از آیات و روایات برمی‌آید، این شب شبی عزیز و مقدس است که در آن تمامی قرآن یکجا بر پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) نازل شد. شبی که ملائکه و روح به اذن پروردگار برای تقدیر هر کاری نازل می‌شوند. شب قدر شب سلام و رحمت است. شبی است مملو از سلامتی توام با رحمت، درود و ایمنی. امام سجاد (علیه‌السلام) می‌فرماید: «شب قدر شب سلام و درود فرشتگان است، شبی که برکت و خیر آن تا دمیدن صبح برای بندگان مخلص او پیوسته و برقرار است.

احیاء شب قدر

از ویژگی‌های مهم این شب احیاء و نیایش به درگاه الهی است. امام موسی بن جعفر (علیه‌السلام) در این باره می‌فرماید: «من اغتسل ليلة القدر واحياها الى طلوع الفجر خرج من ذنوبه» کسی که در شب قدر غسل کند و تا طلوع صبح بیدار بماند و مشغول عبادت و نیایش الهی باشد از گناهانش پاک می‌شود.

در این شب با عظمت که کتاب مقدس قرآن برای هدایت انسان‌ها نازل شده و فرشتگان آسمانی برای سلام و درود، فوج، فوج بر زمین فرود می‌آیند، سزاوار نیست که انسان مؤمن و روزه‌دار در غفلت به سر برده و خود را از همنشینی با آن‌ها محروم سازد.

علت نامگذاری

علت نام گذاری این شب به شب قدر یا به جهت تقدیر امور سالانه، از خیر و شر، عمر و روزی و غیر آن در این شب است، یا شرافت و منزلت ویژه آن و یا تنگ شدن زمین به جهت فرود آمدن انبوه فرشتگاندر زمین. قدر بنا بر احتمال نخست به معنای تقدیر و اندازه گیری یا حکم، و بنا بر احتمال دوم، به معنای شرافت و بزرگی و بنا بر احتمال سوم به معنای تنگ شدن است. البته احتمال نخست، بر حسب روایات و مناسبت با برتری این شب بر هزار شب به واقع نزدیک‌تر است. از احکام مرتبط با عنوان یاد شده در باب طهارت و صلات سخن گفته‌اند .

فضیلت شب قدر

به تصریح قرآن کریم، شب قدر، شب نزول قرآن کریم بر پیامبر اعظم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) است. خدای متعال این شب را بهتر و برتر از هزار شب معرفی می‌کند که فرشتگان همراه روح (روح القدس) با اذن پروردگارشان به زمین فرود آمده و به محضر امام زمان (علیه‌السلام) می‌رسند و آنچه را که در طول یک سال رخ می‌دهد، می‌نویسند .

آداب شب قدر

امور ذیل در شب قدر مستحب است: غسل کردن در آغاز شیهای نوزده، بیست و یک و بیست و سوم و نیز در آخر شب بیست و سوم؛ احیا و شب زنده

داری به عبادت، بسیار دعا کردند بسیار تلاوت کردن قرآن؛ زیارت امام حسین (علیه‌السلام). خواندن سوره های عنکبوت و روم و هزار بار سوره قدر در شب بیست و سوم. از اعمال و دعاهاى مخصوص این شب می‌توان به اختصار به موارد زیر اشاره کرد:

۱ - غسل کردن به نیت تقرب به درگاه الهی و برای انجام عبادت؛

۲ - احیاء و شب زنده داری با عبادت، دعا و توسل؛

۳ - تلاوت قرآن و تفکر و تدبیر در معانی آن به هر مقدار ممکن و سفارش بر خواندن سوره‌های روم، عنکبوت، یس و دخان؛

۴ - توبه و استغفار فراوان؛

۵ - خواندن ادعیه وارده همچون جوشن کبیر؛

۶ - خواندن نمازهای وارده بالاخص نماز قضا؛

۷ - صدقه دادن؛

۸ - قرآن بر سر گرفتن و توسل و تمسک به اهل بیت (علیه‌السلام) و اعمال دیگری که این مختصر مجال بازگوئی همه آن‌ها را ندارد.

شورای فناوری و پرورشی دبستان

تهیه کننده : مهدی بافنده معاونت فناوری

تایید کننده : مدیریت دبستان